

TAJEMNÉ DÁLKY

Česká knižnice
klasická díla v textově spolehlivém vydání
www.kniznice.cz

Tichá bolest

Po černém koberci, jež k mému loži stínem
v šat vonný kašmíru Noc tkala kyprou vlnou,
tys přišla, Milá má, a nalilas mi vínem
svých retů hořkou číši plnou.
Mé tělo projalas jak bledá záře divem,
v mých nervech hořelas jak umírání pocit,
a pohřben v loktech tvých jak v chladném hrobě živém,
pod tíží polibků jsem unavený procit.

Ó vteřin propasti, jež dálkou let jsem měřil,
ó prchlá vůně jar na krůpěj vteřin slitá!
Snů našich záclonou se zážeh věčna šelil
jak den, jenž na východě svítá;
a k točnám tajemství šlas ruku v ruce se mnou,
kde z lustrů zářivých do jisker, hran a fazet
hrál zázrak Věčného, na nebes líchu temnou
jak zrní safírů a bílých ohňů naset.

Kdy sedlas k pianu, že po klávesu sněhu
tvá ruka chvěla se, na vlnách luny plání?
A pělás život můj, večerů mrtvých něhu,
romanci snů a odříkání?
Mých hodin spící sbor v tvé hudby náraz ožil,
jak zvonů stříbrných Angelus roztál tichem
i píseň krve mé, již žhavým rytmem do žil
mi mládí vlévalo a skandovalo smíchem.

Bol tužeb spálených z tvých tónů kouřil v dýmu,
v kadencích rekvíí, jak slzy v tváři zasech',
a v žeň mou uzrálou trás touhu k Nejvyššímu
jak rosu sladké many v klasech.

Mdlou vůní dýchal čas, když píseň tvá jím chvěla,
ve hrozny cizích vín se slila květem taktů,
a dávných sluncí žár i nocí hvězdná čela
v tvých rytmech zhlížela se černém kataraktu.

Pak v tóny tajemné strun zvířením jsi sáhla,
až množstvím výchvějů se vzňaly modrým jasem
na žhavou osnovu. Však oněmělá táhla
tvá hudba Neznámého hlasem
v mém sluchu smrtelném. Pod klenby ticha kanul
mé duše ztlumen pláč a v mlčenlivém stesku
až v okna andělů jak obět vůně vanul
žal budoucích mých dní a ozon příštích blesků.

SVÍTÁNÍ NA ZÁPADĚ

klasická díla v textově spolehlivém vydání
Česká knižnice
www.kniznice.cz

Svítání na západě

Je květen stínů. Polední parna dávno už za sebou máme.

Sen opilý krví umdlél a čistšími tóny hraje.

Hořící trámová vězení našeho s praskotem ohně se láme
a u cesty nezralé ovoce naše reflexem západu zraje.

Nežel, má duše, že dojdem až v noci k tvému rodnému městu
a zahrad jeho že neužijeme pak v soumracích po klekání:
naše vlastní uhaslé dni nám paprsky postelou cestu
a jásosem po leta vyslaných naději budeme uvítání.

Den září zatmívá dálky — noc temnem zapaluje výše.

Průlomem zřícených krovů se nad námi otvírá nebe. —

A v symfonii bratrských hlasů, jež vonným přívalem dýše
od světa k světu jak písně lodí plujících vedle sebe,

v rozkoši puštěného světla, v dotycích neznámých slovu,
pod stíny, jež na pozemskou myšlenku vrhl jsi tajemstvími
jak v úzkosti dechnutý signál, rdoušený stěny kovu,
sen zemský k tvé slavnosti se rozleje vlnami jásavými.

Ó Věčný! Ať tušení naše jsou sladká těm, kteří v bolestech tonou.

Pějeme hymnu ze slov, jež značí smrt ve všech jazycích země.

Neboť nám, kteří věříme, je den tvůj dobou zrání, zahořkle vonnou,
praskající v bolestných klasech a večerem chlazenou jemně.

Víno silných

Bratří, z ruky do ruky podávejme víno silných v své číši;
věky ho chránily na vinicích před mrazem jak dýmy ohňů v čas noční.
Vinaři jeho byli Smutek a Samota.

Než se nadáme, uslyšíme, jak vedle nás rytmicky dýchá mystická píseň,
a na rtech ucítíme číš svoji teplou od jejích éterných retů.

Tajemný proud zavře se kruhem kol našeho stolu,
vymkne nás ze zákonů země a život a smrt bude našemu snění
odpovídati.

Uslyšíme šumění neviditelných řek, jež protékají staletími,
uvidíme oblak Věčného, skloněný k vodám, svítiti z hlubin jako
slunce.

Opojení učiní duši naši světlou jak duši budoucích lidí
a otrávení snem zemřeme před svou smrtí a po smrti budeme žítí.

Poslušni budeme čísti v tvé knize, ó Věčný, a k obrazům jejím
určíme slova.

V čarovném kruhu, velkém jak obzor, se zavřeme úzkostem noci.
Přívál tvůj uhasí stavení naše, hořící ze čtyř stran plameny bolesti,
a kvasem tvým pokyne nám těsto nového chleba.

Lampy naše budou prameny oleje, jenž bude svítiti, nehnut,
uprostřed větrů.

Zahradami budou nám hroby a smrt svou budeme se zpěvem kolébatí.
Hovořiti budeme mlčením a políbením bude neviditelné setkání
touhy.

Odpovědí naší bude zazáření zraků při objetí myšlenek v dálce.
V papských upřeného pohledu našeho stane se průhledným
nepřůhledné.

Nepůjdeme mlhami slzí z krajiny snů do země žití, neb obé splyne,
a slzy, jak rosa na osení věků, vypitá sluncem, zdvihnou se nad
námi v purpurech ranních.

Okna naše ukáží nám barvy umyté nebeskou bouří
a jed ve štávách květů shoří za uzdravujících vůní.
Stíny složí se nám jak péra v křídlech, posetá hvězdami,
smějící se dálkám.
Sny, jež tisíciletí spaly, neznámy duším, vzbudíme pod přikrytím
barev a tvarů,
i vstanou z ledovců točen, z pralesů moří, z tajemných dílen hmoty
a spustí se z neviditelných konstelací.
Hleděti budeme řadou dní budoucích jak řadou skleněných dveří
za sebou ležících síní,
jimiž nám naproti přichází slunce, věnčené zelení zahrad.
Jako nebesa vonného lože milenců zatmí se nad námi noci.
Minulost ztratí se v dálce jak kouř továren města, z něhož jsme
vyjeli dávno.
Myšlenky naše budou míti šíři prostorů, naplněných éterem,
jímž dýchají světy. — —

Unaveni světlem ruku podáme Přítelkyni, aby nás odvedla odsud,
a smrt naše bude jak smrt očištěných lidí. Podobná chůzi
z pokojů přesycených vůněmi do chrámu na neděli Květnou.
Podobná vstoupení na loď za vlání praporů a v orchestrech hudeb.
Podobná odchodu vojska do dobytých zemí, jemuž házejí kytice
z oken.
Podobná radostné odpovědi chóru po slovech kněze, zamlžených
tajemstvím.
Podobná políbení, které potrvá déle než systémy světů,
podobná výkřiku všech písní, skrytých ve všech minulých
i budoucích duších a světech,
a smíšení všech minulých i budoucích dní a nocí v jediný den,
v němž nebude noci.

Bratří, z ruky do ruky podávejme víno silných v své číši:
hvězdy, které naň pršely v květu, ať nahází do našich zraků.
Trest slabých bude, že zapomenou své jméno při procitnutí,
a odměna silných, že v zářící tmě vzpomenu na ostrovy zajetí svého.

VĚTRY OD PÓLŮ

Česká knižnice
klasická díla v textově spolehlivém vydání
www.kniznice.cz

Modlitba za nepřátele

Tvou mocí náš rúměnec přelil se do tváří nepřátel našich,
když tváře nám zsinaly bázní,
a světla ve zrácích nepřátel učinils jasná jak hvězdy soumrakem
naším.

Z mlčení našeho se pozdvihly radostné výkřiky jejich
a vzdech našich hrobových květů z poupat svých dýchali
líbeznou vůní.
Ale náš přízrak plížil se do jejich snění, v řetěz jejich tančících
písní se zapjal,
a nejtišší samoty naše byly místem, kde jsme se potkávali.

Těžký stín tajemství tvého od věků leží mezi dušemi jejich a námi.
Mystické světlo, jež rozsvítils zrakům, jinak se zlomilo do jejich niter
a léto, v němž jejich úroda zrála, našimi nivami táhlo jak požáry
stepní.

Z hlasu jejich šumí nám větry, jež staletí nesly nám bouři,
žal pláče zapomenutého a zoufalé mlčení na zříceninách.
Úsměv jejich je pln nebezpečství a vzpomínek na neznámá
vítězství mrtvých
a teskno na čele jejich je stínem záhadných smrtí před staletími.
V myšlenkách našich a jejich zápasí němé víření hlasů ze hlubin duší,
echa myšlenek otců, odkazy smutků a viny vychladlých krví:
těžký stín tajemství tvého leží mezi dušemi jejich a námi.

Všudypřítomný! Úsměve nezměněný staletími!
Objetí rozpjaté nekonečností! Zpívající tepote tisíců srdcí!
Plameni sršící ze zraků rozkoší zhasínajících!
Ty, jehož láska padá jako hořící síra v zahrady pozemské lásky!
Modlíme se modlitbu za nepřátele, kteří jdou proti nám
v soumracích žití,
za ty, kteří jdou mimo nás, neznámí pro dálku země a smrti,
a za ty, kteří čekají v budoucích jitrech na jitra našeho rodu!

Těžký stín tajemství tvého leží mezi dušemi jejich a námi.

Vítězství naše jsou cestami k tobě a v přemožení našem vítězství
neviditelná.

Svištění mečů šelestí nárazem klasů tajemných zrání. Rány mají
echa svá v dálce.

V broušené oceli naší a nepřátel našich odrážíš jedno slunce všech jiter
a semeni z rukou krvácejících dáváš vykvéstí liliemi.

Nesčetné plameny od věků stravují tmu. I slunce a tajemná žízeň
všech světů,
ale vždy znova se valí z kosmických výší. A přece bude naposled
světlo.

A bolestné výkřiky naše zvoniti budou jednou jak včely,
když blíží se k úlům se sladkostí medu, jež sebraly na nivách věků.
Tvoji tajemnou výpravu bojujeme.

Vůdce setnin jsi určil a výši jich dal jsi přehlédnout tisíciletí,
paprsky pohledu jejich se nezlomily v přechodu z prostředí
do prostředí

a šepot rozkazů jejich jsi proměnil v bouři ohlasem hlubin.

Dals sílu útoku našemu, když krajiny světla duněly našimi kroky,
a sílu rameni nepřátel, když jsme osnovali vítězství denní při
pochodních nočních! —

Dni naše vstávají v mlhách jak podzimní slunce a teskno
a teskno a teskno!

Umdlení naše na nivy nepřátel zasívá růže! A naše cesta vede až
k hranicím času!

Ó Věčný!

Bolest všech vítězství kouří se k tobě azurem staletí příštích jak
prosebná obět

a spětí všech rukou, svlažené slzami, volá po mystickém odpuštění!

Učíní rány naše sladké a nezmenšující počet živých, ale zvětšující!

A v tichu bolesti své ať slyšíme šumění v duši mystické prameny
světla,

neboť bolest a světlo jsou formami jediné vibrace tajemství tvého!

V poledne zápasu našeho ať zvoní nám éterné polibky duší,
smířených smrtí,

a tváře rozpálené odvěkou vinou ať ochladí rosa nového stínu,
v němž i my duše svých nepřátel proniknem jednou v lítosti lásky,
kterou jsme zapřeli s pláčem, a v růžovém dešti polibků mrtvých,
kterým jsi přikázal zvadnouti na rtech zápasícího!

klasická díla v textově spolehlivém vydání
Česká knižnice
www.kniznice.cz

STAVITELÉ CHRÁMU

Česká knižnice
klasická díla v textově spolehlivém vydání
www.kniznice.cz

Zem?

Svět rozkládá se za světem,
za hvězdou hvězda, když půlnoc se tmí,
a mezi nimi je jeden, krouží kolem bílého slunce,
a let jeho hudbou tajemné radosti hřmí,
a duše těch, kteří nejvíce trpěli,
do něho vejíti smí.

Sta bratří řeklo: Známe tajemství jeho,
mrtví v něm vstávají ze sna, živí v něm zmírají snem;
milenci řekli: Přílišnou září oslepí zraky
a čas jako vůně neznámých květů každého usmrtí v něm;
a ti, kteří dovedli viděti tisíciletí,
s úsměvem ptají se: Zem?

Tělo

Řekni mi, duše má (z daleka jsi se vrátila),
koho jsi na zemi potkala, viděla, ztratila?
Z hlubin se hudba ozvala, sněžení ledových hvězd,
zachvění éterných retů:
Jitra, poledne, průvody květů.

Jitra má bloudila v mystickém osení
cestami prvních sedmikrás.
Chvilé jak rosa se jiskřily v zeleni,
stvol každý, jak by právě z něj odlétli tajemní ptáci, se třás:
a jak by ve slunci nejdražší kadidlo hořelo,
azurným dýmem pokrylo ostatní světy a vůněmi nás.

Od solných jezer se poledne blížila; žhavostí blankytů
všemu, co zemřelo, let jejich zazvonil hranami;
křídla svá fosforná po celém obzoru k zenitu
prostřela nad námi.
Kam jejich stíny se složily, zraky se v umdlení zavřely,
krev jako výheň metalu reflexy v nejčistších snech:
mučící palčivost uprostřed věčnosti štěstí,
nebeské město v plamenech.

Květy jsem viděla: držely kalichy do slunce rozvité
jak panny své lampy, zlatými oleji nalité;
a v lampách ohně se ve větru vlnily, temněly, nítily,
na cestu tajemné rozkoše svítily.

Řekni mi, duše má, kam jitra tvá zbloudila,
poledne odlétla,
bohatství květů jak odkvetla?

Jitra má zpívají přede mnou
v růžích, jež nevadnou;
poledne v hnízdo své do slunce odlétla,
se sluncem zapadnou;
a květy mé v tázavém pohledu zraků mých
nemocí zemřely záhadnou.

klasická díla v textově spolehlivém vydání
Česká knižnice
www.kniznice.cz

RUCE

Česká knižnice
klasická díla v textově spolehlivém vydání
www.kniznice.cz

Ruce

V oslňující bělosti světla ležela země, jako kniha písni
otevřená před našimi zraky. A takto jsme pěli:

Hle, v této chvíli ruce milionů potkávají se, magický řetěz,
jenž obmyká všechny pevniny, pralesy, horstva
a přes mlčenlivé říše všech moří vzpíná se k bratřím:
V městech, jež z hlubokých horizontů se tmí, tragická obětiště,
a kde slunce, mystická lampa, spuštěná nízko z kleneb azuritových,
krvavě doutná v dýmu, valícím se nad nádražími a katedrálami,
paláci králů a vojsk, parlamenty, žaláři, amfiteátry,
a kde žár milionů srdcí v soumravná nebesa duchů
rozdrážděn sálá, v horečném větru slasti a smrti,
zrní žhavého uhlí, železným nástrojem rozrývané; —
v zasmušilých mlčeních nížin, v bolestných předtuchách léta,
když květem vyvréle proudy sil jarních jak láva kamení
v nepohnutosti,
dni jak dělníci tajemných hutí za sebou plíží se unaveny
a v krupějích potu jiskří se člověk i zvíře, bratrsky sepjati ve jho,
pod jedním bičem neviditelným, od východu k západu šlehajícím; —
na vlnách moří a duší, kde úzkostné povely plavců, stržené vírem,
kolem stožárů krouží, oněmlé jáсотem blesků, když nebe a vodstva
sílly se v jediný element hrůzy a smrti; —
u všech výhni, stavů a lisů, v lomech a podzemních štolách,
na staveništích faraonů, kde zapřažení úpí národové
a staví hroby gigantické pánům nad nesčíslnými; —
v démonickém pohybu kol, pístů a pák a nad hlavami letících
kladiv; —
na bojištích, ve hvězdárnách, učilištích, lazaretech, laboratořích; —
v dílnách mistrů, zamyšlených nad mramorem, kde dříme
svět mocnější hrůzy a slávy a z hmoty odvěkých mrákot
napolo ozářen vstává v blýskotu dlát a v tvůrčím zjitření zraků; —
a tam, kde vášeň na sopečných úpatích smrti nechává kvěsti
oranžové zahrady touhy a zráti vína a jedy nejohavnější

v horečném slunci nikdy nezapadajícím; a kde rozkoš,
alchymista otrávený parami svého marného varu,
šílí v halucinacích; — v soumracích tajemství a hudby,
kde myšlenka blíží se k místům zapovězeným a v orchestrech
hřmicích

snem harmonie ztracené zakvílí kovy a ze strun
vane proud písní jak vítr prvotní země nad únavou duší; —
pod gestem panen elektrizujícím, kde jiskří se jara omamující,
noc osudu zvoní polibků letem, jako rty řeřaví hvězdy
a žena, zbledlá náhle při zavolání svého skrytého jména, agoniemi
jako po stupních, kluzkých krví, sestupuje k zakletým pramenům žití,
v úpění věků do kruhu hnaných, v žárivé vření bytostí neviditelných,
a s výkřikem hrůzy zpět letí, siná, a bolestnými plameny rukou
k prsům tiskne svou kořist: život, kvílící v potkání tohoto slunce; —
v nárazech tisíce vůlí, stržených proudy tvé mystické vůle,
jediný ve všech milionech pracuje člověk, třesou se ruce nescíslné,
z věků do věků v křeči napínají se, nikdy neumdlévající
na obou polokoulích země... V tragickém triumfu snění
jak ruce dítěte hvězdami pohrávají si jak drahokamy,
ale při procitnutí nabíhají a tuhnou, krvavé vraždou,
zmodralé mrazem věků, a v letu země, nad propastmi vrávorající,
zachytávají se v zoufalství vegetace její... Šílené ruce krutého lovce
ve štvanci živlů! Kletbou ztížené ruce otroka polonahého
u šarlatových výhni práce! V sepětí modlitby úderem blesku
jak písek ztavené ruce přemoženého! A slzami smyté,
bělostné, září přetékaající, vždy krvácejícími stigmaty lásky
poznávané! Magické, léčivé, dotknutím čela čtoucí myšlenky
bratří!

Královské, rozdávající! V nebeská ukolébání uspávající!
Zéternělé jak světlo a k ovoci mystických stromů
prodlužující se celým vesmírem do nekonečna! — —

A ruce naše, zapjaté v magický řetěz rukou nescíslných,
chvějí se proudem bratrské síly, jenž do nich naráží z dalek,
stále mocnější tlakem věků. Nepřetržité vlny

bolesti, odvahy, šílenství, rozkoše, oslnění a lásky
probíhají nám tělem. A v úderu větru jejich, smysly zhasínajícím,
cítíme, jak řetěz náš, zachycen rukama bytostí vyšších,
v nový řetěz se zapíná do všech prostorů hvězdných
a objímá světy. — A tehdy na otázku bolestnou,
staletí skrývanou v bázni jako tajemství rodu,
jež prvorození sdělují prvorozeným, umírajíce,
uslyšeli jsme kolozpěv vod, hvězd a srdcí a mezi slokami jeho,
v intervalech kadence melancholické, dithyramb světů za sebou
následujících.

klasická díla v textově spolehlivém vydání
Česká knižnice
www.kniznice.cz

**TORZO
ŠESTÉ KNIHY
BÁSNÍ**

klasická díla v textově spolehlivém vydání
Česká knižnice
www.kniznice.cz

Ztracení

Do žáru léta našeho ze zahrad smrti dýše mráz,
a mnozí, kteří už mrtví jsou, jdou ještě jak živí vedle nás;
když jejich hodina nejvyšší na orloji bolesti odbila,
jak by na druhou stranu vítr vál, na zemi slyšena nebyla.

Jak padání sněhu jest jejich mlčení a zraky teskné jsou,
zrcadla ledu utuhlá nad mrtvou hlubinou bezhlasou;
a třeba jak nejsladší jaro voněl jich dech a krev a rty,
tajemná hrůza se šíří z jejich samoty.

A mezi nimi bratří jdou, jak tiché slunce laskaví,
zem celá mění se před nimi, kde kroky bázlivé zastaví,
a v ohni poledne našeho do jejich duší plá
skrytého žití druhého halucinace zlá.

V soumracích jejich slavíci z našeho jihu nepějí,
užaslí naší bolestí, jsou cizí naší naději
a pod hvězdami jasnými, jež září naší oblohou,
kde leží jejich domov ztracený, poznati nemohou.

Nad hlavou listí šumící v neviditelné doubravě,
jdou věčně, dálkou šílení a bičování v únavě,
a zítřka jinde procitnou, než večer usnuli:
přes kolik zemí přešli snem a kolik moří přepluli?

Zastaví-li se v samotách, tisíce hlasů kolem zní,
kde, tiší, dvěře otevrou, odmlčují se přítomní,
a této země dívky radostné když přivolají touhou svou,
tvar sladkou od nich odvrátí a zpívat přestanou.

A jenom děti, které země dosud neznají,
bázlivé vpodvečer se přitulí k nim potají,
když zamyšlení naslouchají z hlubin samot svých
volání bratří ztracených, ohlasu kroků vzdálených...

klasická díla v textově spolehlivém vydání
Česká knižnice
www.kniznice.cz

EDIČNÍ ZPRÁVA

Prezentovaný svazek obsahuje přehlédnutou, doplněným vysvětlivkovým aparátem doprovobenou a novým komentářem vybavenou edici *Básnických spisů* Otokara Březiny, kterou jako 91. svazek edice Národní knihovna roku 1975 pro Československý spisovatel edičně připravili Břetislav Štorek a — z politických důvodů v knize neuvedený — Miroslav Červenka. Pro tento postup jsme se rozhodli z toho důvodu, že kritická edice Břetislava Štorka a Miroslava Červenky je po stránce textologické provedena mimořádně pečlivě a důsledně, a proto lze na práci obou editorů s prospěchem navázat. Text edice z roku 1975 korigujeme jen v detailech odstraněním nečetných tiskových chyb a v určitých pravopisných jevech, daných proměnou ortografické normy.

I/ MIROSLAV ČERVENKA A BŘETISLAV ŠTORKA — HISTORIE A PŘEDPOKLADY SPOLUPRÁCE

Edičně-textologická součinnost Břetislava Štorka a Miroslava Červenky začala v šedesátých letech 20. století a byla v té době vázána především k vydavatelské problematice díla Petra Bezruče. Vedla přes společnou studii *Slezské písně jako problém textologický a ediční* (1964) a vyústila dvěma knižními edicemi Bezručových básní (1963, 1967); jejím epilogem bylo časopisecké vydání *Listů Petra Bezruče Janu Herbenovi* (1978), kryté jménem již zesnulého Břetislava Štorka.

Břetislav Štorek (1930–1976), absolvent pražské pedagogické fakulty, který přišel do Ústavu pro českou a světovou literaturu ČSAV v padesátých

letech 20. století jako pracovník edičního střediska, se vedle samostatné edice Bezručových básní (1960) podílel také na edicích Františka Halase (1978), Jaroslava Haška (1960, 1966), Ignáta Herrmanna (1974), Adolfa Heyduka (1963), Josefa Hory (1975), Karla Klostermanna (1975), J. S. Machara (1959), Viléma Mrštíka (1958), Františka Nechvátala (1977), Jana Nerudy (1958, 1964), J. K. Tyla (1960) a Viléma Závady (1975). Vedle této své rozsáhlé ediční činnosti přispěl ke koncipování vědecké textologie a podílel se tak jako autor i redaktor na příručce *Editor a text* (1971).

Miroslav Červenka (1932–2005), jenž sice v době přípravy sledované edice nedisponoval tak rozsáhlou praktickou ediční zkušeností jako Břetislav Štorek — kromě společných bezručovských edic připravil například básně Antonína Sovy (1964) a Karla Tomana (1970) —, měl již s dílem Otokara Březiny značné zkušenosti (srov. k tomu mj. studii Petra Holmana: Červenkovy březinovské edice, in *Česká literatura* 54, 2006, č. 2/3, s. 342–350). Uspořádal a edičně připravil dva výbory z tvorby Otokara Březiny (1966, 1968) a jeho poezii se věnoval též ve své disertaci *Český volný verš devadesátých let* ([1961], tiskem Praha, Nakladatelství Československé akademie věd 1963) a v několika studiích, v textu *Březinův verš*, otištěném v *České literatuře* (roč. 13, 1965, č. 2, s. 113–116) a dále například v kapitole *Březinovské úvahy*, zařazené do jeho knihy *Symboly, písně a mýty* (Praha, Československý spisovatel 1966, s. 30–64).

V roce 1966 vyšel v Mladé frontě jako 71. svazek edice Květy poezie první z březinovských výborů *Modlitba za nepřátele*, jež Červenka nejen uspořádal a edičně připravil, ale také doprovodil doslovem. V *Ediční poznámce* k výboru Červenka uvedl: „Při přípravě textu pro tento výbor jsem využil kritického vydání Hýskova (*Spisy Otokara Březiny I*, 1933) a některých retuší J. Ziky v posledním vydání Březinova souboru (*Básně*, Odkaz 1958). Text jsem však srovnal s posledním vydáním, na němž měl Březina přímou účast a které sloužilo Hýskovi za základ (*Básnické spisy*, 4. vyd. 1926); v řadě případů jsem musel odmítnout Hýskovy úpravy a vrátit se ke znění básníkovu — zejména v kvantitě a interpunkci“ (s. 228). Miroslav Červenka tedy vzal za základ kritickou edici Miloslava Hýska, editora prvního kritického vydání Březinových *Básnických spisů* (poprvé 1933; další vydání v letech 1939, 1942 a 1948), kromě toho však jeho práci zkontroloval srovnáním s textem poslední ruky, jež zvolil Hýsek též jako základní. V březinovské ediční praxi se zde poprvé po Hýskově kritické edici aktualizoval poukaz k nutnosti kritiky Březinova textu (edice J. Ziky z roku 1958 se opírala o Hýskovo vydání), tj. prověření výchozího textu srovnáním s jinými prameny. Stejným směrem ukazuje

paralelně vydaná edice Březinových sbírek *Tajemné dálky* a *Stavitel chrámu* v jednom svazku (Praha, Odeon 1966), jejíž pořadatel Rudolf Havel, stejně jako Miroslav Červenka, nevycházel již z textu Miloslava Hýska, nýbrž přímo z vydání tzv. poslední ruky. Pro Miroslava Červenku tedy z práce na prvním výboru vyrůstala také skepse k systematičnosti Hýskovy textologické práce při vydávání díla Otokara Březiny. Nadto provedl Miroslav Červenka dva typy emendací, zaprvé dvě opravy, u nichž se opíral o jiné prameny (rukopis či první vydání sbírek) než pouze o Hýskův výchozí text tzv. poslední ruky, a zadruhé dvě úpravy vlastní, zasahující do interpunkce (obě poslední změny editor uvedl jednotlivě, jelikož nejsou formální, a postihují tak smysl textu).

Druhý výbor z tvorby Otokara Březiny, nazvaný *Nebezpečí sklizně*, připravil Miroslav Červenka ke stému výročí básníkovy narození v roce 1968 pro edici Klubu přátel poezie nakladatelství Československý spisovatel. Editor v něm rozvrhl kompozici zohledňující básnické druhy, doplnil výbor životopisným pásmem, využívajícím nově Březinovy korespondence, a proti prvnímu březinovskému výboru postoupil značně dál v textologické přípravě. V edičním návrhu uloženém ve fondu Československého spisovatele v LA PNP byl textologický úkol vymezen následovně: „Text Březinových básní nebude vycházet z Hýskova vydání, ale projde novou textovou kritikou: vedle dosavadních vydání bude k ní užito i rukopisů, v případě *Stavitelů chrámu* dokonce rukopisu, který neměl ani Hýsek, a který se tedy při konstituci Březinova kanonického textu vůbec nemohl uplatnit. Nález tohoto rukopisu je první větší událostí v historii textu Březinova díla od dob Hýskových.“ Podle tohoto záměru nebyla v roce 1966 pro Červenku výchozím textem edice Miloslava Hýska, ale 4. vydání *Básnických spisů* (1926), u básní z torza šesté sbírky to byl výbor vydaný Emanuelem z Lešehradu *Z díla Otokara Březiny* (1927) včetně Březinových oprav tiskových chyb, ovšem v konfrontaci s edicí Portmanovou (*Básnické spisy II*, 1901–1906, 2 sv., 1926). Editor k předchozím edicím Miloslava Hýska sice přihlížel, nicméně, jak uvedl ve *Vydavatelské poznámce*, vycházel „při stanovení textu ze znalosti všech dostupných znění z doby básníkovy života“ (s. 151), přičemž „oproti Hýskovi“ zahrnul vedle rukopisu zmiňovaného v citovaném edičním návrhu „do repertoáru srovnávaných verzí [...] i 2. a 3. vydání *Básnických spisů* (Mánes 1916 a 1920)“ (tamtéž). Ačkoli do výboru nevstoupily všechny Březinovy básně, Červenka „srovnání textů [...] provedl i u básní do výboru nepojatých“, tudíž se jeho „znění [...] opíralo o obraz textového vývoje celého Březinova díla básnického“ (tamtéž). Proti edici Miloslava Hýska se Miroslav Červenka přidržel podle vlastní

charakteristiky striktněji výchozího textu „zejména v kvantitě, v interpunkci pak tam, kde má zřejmou stylistickou platnost (zejména osamostatnění básnického obrazu — čárka před *jak*)“ (tamtéž). Konsekventně k zvolenému edičnímu přístupu vzrostl proti předchozímu výboru počet oprav textu, a to jak zásahů opírajících se o jiné prameny textu, tak i oprav chyb, které Miroslav Červenka provedl bez opory v dalších zněních. Editor též upozornil na problematiku grafického řešení Březinových básní: „Otevřenou ponechávám otázku grafické úpravy (sázení na střed apod.), unifikované proti raným zněním velmi přímočaře edicemi v Mánesu. Ztratily se tak někdy distinkce stylisticky relevantní (např. v básni *Jsem jako strom v květu...*). Přesto zde zůstávám u běžného úzu“ (tamtéž).

II/ EDICE 1975

Podle tzv. Námětového listu uloženého ve fondu Československého spisovatele v LA PNP byl ediční návrh předložen radě Národní knihovny v říjnu 1973 (složení rady: Ladislav Štoll, Vladimír Forst, Miloš Pohorský a Štěpán Vlašín). Jako předkladatel návrhu byl uveden Břetislav Štorek; Miroslav Červenka, propuštěný v roce 1971 z politických důvodů z akademického ústavu, již v té době v domácích poměrech nemohl pod svým jménem publikovat. V listopadu 1973 byl ustanoven jako odpovědný redaktor edice Bohumil Svozil. Doslov k vydání napsal Josef Hrabák, obálku a vazbu navrhl Jaroslav Vondráček, typografii Václav Jedlička. Kniha byla imprimována 14. října 1975, signální výtisk přišel do redakce nakladatelství 15. prosince 1975. Kniha vyšla v nákladu 5000 výtisků s vročením 1975, v knižní distribuci byla patrně od začátku roku 1976.

Stanovit poměr práce obou editorů, natož identifikovat přesně úvazek ykonného redaktora Rudolfa Skřečka, není dnes zcela přesně možné. Z předchozí rekapitulace je zřejmé, že kritická edice *Básnických spisů* Otokara Březiny navázala na textologickou práci Miroslava Červenky vykonanou při přípravě výboru *Nebezpečí sklizně*. Červenka v bibliografii zařazené do knihy *Styl a význam* (Praha, Československý spisovatel 1991) vymezil zpětně svůj podíl na edici z roku 1975 položkami „kritická příprava textu, poznámky“ (s. 270). Přesnější přehled o spolupráci obou editorů umožňuje studium materiálů dochovaných v pozůstalosti Miroslava Červenky uložené v LA PNP.

K chronologii přípravy zjišťujeme, že ačkoli byl ve smlouvě s Břetislavem Štorkem termín odevzdání rukopisu stanoven na 31. května 1974, příprava

230, 7: (...) *pozdravem bouří, v královském jasu m. (...) pozdravem bouří, v královském jasu*, — podle r_1, r_2 , [č]; [H]

Gigantské stíny

231, 4. zdola: (...) *jak množstvím osazené lodě válečné, m. (...) jak množstvím obsazené lodě válečné*, — podle r (kde dvojitý výskyt), [č]

Mýtus ženy

234, 5–6: *znamení vyšších rodů přicházejících v slavnostech svého slunovratu / zřím na obzoru (...) m. znamení vyšších rodů přicházejících, v slavnostech svého slunovratu, / zřím na obzoru (...)* — podle vývoje v r

234, 4.–3. zdola: (...) *u žití pějícího zdroje / na zaslíbený příchod (...) m. (...) u žití pějícího zdroje, / na zaslíbený příchod (...)* — podle vývoje v r ; [H]

Neděle svatodušní

236, 3: (...) *mezi kladiv výkřiky, a mezi výhněmi m. (...) mezi kladiv výkřiky a mezi výhněmi* — ed. ve shodě s H

236, 18: v *nekonečnosti obzorů. m. v nekonečnost obzorů.* — podle B ; [H]

239, 1: *Chlad večerní se snáší nad krajem. Míjejí hodiny. m. Míjejí hodiny. / Chlad večerní se snáší nad krajem.* — podle B ; [H]

239, 6: (...) *hle, šveholení slavičí... m. (...) hle, šveholení slavičí...* — podle r , č [bez č], P [bez P]; H

Na zemi růže nepřestávají hořet

240, 10: (...) *a ani jara se neusmějí! m. (...) a ani jara neusmějí!* — podle [č, P], B ; [H]

Tisíce srdcí pělo v srdci tvém

247, 1: (...) *smrt a mlčením vládla, m. (...) smrt a mlčením vládla*, — podle r , č, P [bez P]; H

247, 2. zdola: *a větry z pólů mlhami (...) m. a větry z pólu mlhami (...)* — podle r , č; H

IV/ EDICE 2021

Vydání díla Otokara Březiny figurovalo podle sdělení pamětníků v rozvrhu České knihovny nejpozději od roku 2000. Vydavatelem edice měl být březinovský

badatel Petr Holman (1951–2019), mj. spoluautor Březinovy bibliografie (1988), editor básnickovy poezie v česko-latinské edici (2013), esejí (1989, 1996) a korespondence (2004). Petr Holman usiloval o vydání básnickovy poezie již před jednáním s Českou knižnicí, v lednu 1987 zaslal ediční návrh na vydání *Básnických spisů* Otokara Březiny do nakladatelství Československý spisovatel a posléze v tom samém roce do nakladatelství Blok (srov. Petr Holman: *Březiniana II. Dokumenty — ohlasy — paralely — přesahy 1966–2006* /Praha, Triáda 2012/, s. 140–142). Ve věci rozsáhlého souboru Březinovy tvorby vedl korespondenci s nakladatelstvím Academia také v roce 2006 (srov. tamtéž, s. 1415–1417). Holmanova edice pro Českou knižnici byla proponována jako souborné kritické vydání Březinových básnických spisů a esejí. To potvrzuje text licenční nakladatelské smlouvy na vydání *Básní a esejí* Otokara Březiny, kterou na jaře 2011 uzavřelo s Petrem Holmanem vydavatelství Host a v níž je stanoveno datum odevzdání rukopisu na 30. listopad 2013. V listopadu 2018 se editoři tohoto svazku sešli s Petrem Holmanem, který v té době odstoupil od plánů na ediční zpracování Březinových textů pro Českou knižnici, a domluvili se na společné přípravě nového vydání Březinových *Básnických spisů*, vycházejícího z edice Břetislava Štorka a Miroslava Červenky. Petr Holman souhlasil s návrhem, že se přípravy nové edice zúčastní v úloze vědeckého redaktora. Součástí ústní dohody bylo, že Březinovy eseje budou později vydány samostatně a edice Břetislava Štorka a Miroslava Červenky z roku 1975 bude základem vydání v České knižnici. Tento plán zohledňoval mj. také záměr vydat v budoucnu Březinovo dílo v rámci Kritické hybridní edice, kterou připravují pracovníci Edičního a textologického oddělení Ústavu pro českou literaturu AV ČR (edice přinesla dílo Františka Gellnera, Bezručovy *Slezské písně* či Máchův *Máj*). To je také hlavní důvod, proč v přítomné edici, již chápeme jako předstupeň nového kritického vydání v Kritické hybridní edici, nejsou kompenzována omezení Štorkovy a Červenkovy edice. Předčasná smrt bohužel nedovolila, aby se Petr Holman na přítomné edici přímo zúčastnil, nicméně díky laskavosti jeho manželky Jitky Holmanové bylo možné při přípravě využít alespoň Holmanovy obsáhlé pozůstalosti.

Limity edice z roku 1975 byly naznačeny již v první a druhé verzi vydavatelské poznámky. Uvádělo se tam, že edice v Národní knihovně nedovolila editorům plně realizovat plán na kritické vydání s „úplným komentářem a soupisem variant“. Záměr prezentovat kritický aparát zmiňovala v odlišné podobě recenze Jarmily Viškové s titulem *Otokar Březina v Národní knihovně*, otištěná v *České literatuře* (roč. 27, 1979, č. 1, s. 90–91). Recenzentka — která

coby dlouholetá kolegyně obou editorů z akademického ústavu jistě věděla, že Miroslav Červenka na edici spolupracoval — zde vzpomenu, že Břetislava Štorka (zde ovšem myslela především na badatelskou činnost druhého z editorů) „tradiční popisný způsob různocnění [...] neuspokojoval. Dlouhá léta promýšlel vytvoření nového systému a typu variant, jež by úsporněji a výrazněji prezentoval proměny textu, a právě při edici Březinových básní se mu nabízel možnost konkrétně jej propracovat do konečné podoby a posléze i realizovat. Cílem jeho edice nebylo totiž pouhé vydání textu. Měla sloužit prostřednictvím svého variantového aparátu jako výchozí stupeň k dalšímu samostatnému bádání o tvůrčím postupu Březinově, vzniku a vývojových změnách jeho básnických sbírek, a tímto způsobem mohla i nemalým způsobem přispět obecně k poznání růstu a formování uměleckého díla vůbec. Edice však bohužel zůstala jen jedním z editorových odvážných, dalekosáhlých plánů, neboť při poslání knižnice, v níž vyšla, mohla jen rámcově zachytit a ukázat cesty editorova snažení, když separátní vydání mimo edici se již nepodařilo uskutečnit.“ Nakonec se k vymezení a obsahu edice z roku 1975 vyjádřil Miroslav Červenka v rozhovoru s Marií Langerovou pro deník *Svobodné slovo* z 28. ledna 1989 (roč. XLV, č. 24, příloha Slovo na sobotu, s. 3). Červenka zde uvedl: „Mohli jsme sice před 13 lety s B. Štorkem publikovat v Národní knihovně ověřený text básnického díla, ale kritické vydání (se soupisem všech změn textu a podrobným komentářem) se neuskutečnilo a ani není na obzoru.“

Vydavatelé edice 1975 neměli k dispozici tehdy neznámý rukopis Březinovy sbírky *Větry od pólů* — Miroslav Červenka hledal pohřešovaný manuskript i za pomoci tiskové výzvy *Hledá se rukopis Větrů od pólů*, otištěné v *Lidové demokracii* 11. června 1970. Rukopis se objevil až v únoru 2002 u pražského antikváře Křenka a odtud byl vykoupěn pro sbírky Literárního archivu Památníku národního písemnictví v Praze. Ze srovnání rukopisu s textem edice nevyplývala nutnost do textu námi vydávané edice intervenovat.

Konsekventně k našemu základnímu rozhodnutí revidovat edici z roku 1975 jen v jejím dobovém rozvrhu a nevyrovnávat její omezení v rozsahu kritického komentáře (různocnění), jež by se ostatně podobně obtížně odstraňovala v edici typu České knižnice, přistupuje prezentované vydání k edici z roku 1975 s nárokem revidovat původní edici Břetislava Štorka a Miroslava Červenky jen v rámci odstraňování zjevných nedopatření a za respektu k edičnímu přístupu obou editorů. Okruh provedených úprav vychází zaprvé z revidace textu na základě srovnání se všemi relevantními textovými prameny,

zadruhé z posunu kodifikace, jak ji stanovila *Pravidla českého pravopisu* z roku 1993 a jejich pravopisná poznámka, v níž bylo upraveno psaní cizích slov. Zachováváme znění této edice i v krajních případech, kdy výjimečně editoři nešetřili kolísání v kvantitě a sjednotili například psaní *růměniec* × *ruměniec* k převažující dlouhé podobě slova, *dvěře* × *dveře*, kde upřednostnili dlouhou a méně frekventovanou variantu. (Na této rovině upravujeme pouze ojedinělé přehlédnutí, úpravu v básni *Vzpomínka* /s. 20, v. 5/ *leta* na *léta* ve významu roky, a vracíme původní krátkou podobu.)

Na rovině pravopisné pokračujeme v intenci předchozích vydavatelů a upravujeme psaní -s- a -z- u cizích slov, měníme: *asbestu* na *azbestu*, *asyl* na *azyl*, *faset* na *fazet* a *puls* na *pulz*. Ve slovech cizího původu, u nichž edice z roku 1975 zaváděla systematicky délky, navracíme jejich pravopisnou podobu k původnímu znění, a píšeme tedy *agonii* m. *agónii*, *cyklon* m. *cyklón*, *fantom* m. *fantóm*, *miliony* m. *milióny*, *mysterium* m. *mystérium*, *ozon* m. *ozón*. Upravujeme také psaní původního zdvojeného -mm- v adjektivu *nummulitových* a měníme na dnes správné *numulitových*.

Podle velkého počátečního písmene ve spojení *Mléčná dráha* zavádíme psaní velkého písmene též pro inverzní podobu *dráha Mléčná* (namísto původního *dráha mléčná*) — analogicky k spojení *neděli* *Květnou*.

Na základě studia a srovnání jednotlivých dochovaných znění jsme se rozhodli ponechat grafickou podobu básní v intencích vydání z roku 1975. Zachováváme tak odlišnou sazbu u pěti básní (*Jsem jako strom v květu...* /s. 144/, *Když nebe vaše okna ozáří...* /s. 161/, *Hvězd hasnou tisíce...* /s. 166/, *Hudba slepců* /s. 181/, *Šilenci* /s. 206/), kde editoři předchozího vydání vyšli ponejvíce z rukopisné předlohy, jejíž podoba bylo možné opřít zároveň o časopisecké vydání, a kde má takové grafické odlišení „svou úlohu ve významové výstavbě básně“. Tuto premisu nezpochybňujeme, pouze konstatujeme, že v rukopisné předloze se nachází dalších devět básní (*Nad všemi ohni a vodami...* /s. 148/, *Zem?* /s. 150/, *Tělo* /s. 152/, *Zpívaly vody* /s. 187/, *Zpívaly hořící hvězdy* /s. 189/, *Kolozpěv srdcí* /s. 190/, *Dithyramb světů* /s. 195/, *Stráž nad mrtvými* /s. 202/, *Jarní noc* /s. 215/), jejichž grafická podoba je zcela zjevně zamýšlena svébytně a kde vizuální vymezení může nést i sémantické významy (písně, zpěvy). V těchto případech však nelze doložit podobný záměr v časopiseckých otiscích (básně vyšly poprvé teprve knižně nebo unikátní sazba daných časopisů nedávala pro odpovídající grafické řešení prostor), i proto jsme se rozhodli toto zjištění ponechat pouze v rovině konstatování. Zároveň upozorňujeme na tři

básně (*Návštěva* /s. 41/, *Zapomenutí* /s. 47/, *Umění* /s. 54/), v jejichž grafické podobě učinili editoři předchozího vydání změnu oproti všem dochovaným předlohám a jejichž sazbu, zdá se nám poněkud násilně, sjednotili s celkem, tzn. zrušili odsazení posledního verše každé sloky. V souladu s naším přístupem i v tomto případě zůstáváme pouze u této informace.

Na rozdíl od vydání z roku 1975 nepoužíváme pro názvy básní (a názvové části incipitů) verzály (ty se objevily již v souborných vydáních 1913 až 1926, má je i vydání Miloslava Hýska). Tím se v historii vydávání Březinových básní začalo s rozvolňováním psaní počátečního velkého písmene u slov, jež jsou oslovením či která mají symbolický význam (jedná se o tři případy výhradně ve sbírce *Svitání na západě*). Srovnali jsme jednotlivé výskyty názvů dostupných vydání, přičemž jsme byli nuceni zohlednit též podobu názvů v obsazích. Vydavatelé edice z roku 1975 v obsahu svazku tisknou počáteční velké písmeno pouze v jediném případě (*Žalm ke cti nejvyššího Jména*). V této oblasti pokračujeme v intencích této jedné úpravy a počáteční velké písmeno zavádíme i ve dvou dalších případech, tj. u básní *Proč odvracíš se, ó Slabá?* (s. 68) a *Ó Minulá, když smrti věčný pasát...* (s. 80). Činíme tak již vzhledem k tomu, že slova *Slabá*, resp. *Minulá* se rovněž v textu básně vždy objevují s počáteční verzálou. Tuto úpravu provádíme s oporou v rukopise, prvním i druhém vydání *Svitání na západě* i časopiseckých otiscích daných básní.

Opravujeme tiskovou chybu v básni *Kolozpěv srdcí* ze sbírky *Ruce* (s. 190, v. 3 zdola): (...) *dveří, jimiž se blíží očekávání, m. (...) dveří, jimiž se blíží očekávání*. Takto ve všech vydáních, v prvním vydání je sice v textu (s. 15, v. 6. zdola) chybné: *očekávání*, toto znění je však opraveno v erratech, která jsou v exempláři Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové (signatura II-7796) vlepena na s. [2], na správné: *očekávání*. V podkladech k edici 1975 tato oprava není registrována, proto znění *očekávání* považujeme za tiskovou chybu, a nikoli za mlčky provedenou opravu.

Našemu vydání *Básnických spisů* Otokara Březiny předcházely soubory vydávané autorem v letech 1913, 1916, 1920, 1926 a 1929, edice Miloslava Hýska z let 1933, 1939, 1942 a 1948, edice Josefa Ziky z roku 1958, edice Břetislava Štorka a Miroslava Červenky z roku 1975, edice z nakladatelství Akcent z roku 2009 a česko-latinská edice Ireny Radové a Petra Holmana z roku 2013. Přítomná edice je tedy v pořadí čtrnáctým vydáním souboru básnických spisů Otokara Březiny.

Za pomoc při přípravě edice děkujeme Robertu Adamovi, Janu Červenkovvi, Jindřichu Červenkovvi, Jitce Holmanové, Daniele Iwashitě, Robertu Kolárovi, Petru Kotykovi, Tomáši Pavlíčkovi, Marcele Pittermannové a Davidu Štorkovi.

T. N., J. F., M. K.

klasická díla v textově spolehlivém vydání
Česká knižnice
www.kniznice.cz

OBSAH

TAJEMNÉ DÁLKY	7
Ó sílo extází a snů.....	9
Moje matka	11
Mrtvé mládí	13
Žeh bílý světla.....	15
Přátelství duší	16
Tichá bolest.....	18
Vzpomínka	20
Den výroční.....	21
Modlitba večerní	23
Podzimní večer	25
Apostrofa podzimní.....	26
Siesta	27
Březen	28
Vězeň	29
Čas lije se.....	31
Svůj žal jsem položil.....	32
Motiv z Beethovena.....	34
Agonie touhy.....	36
Návrat.....	37
Z věčných dálek.....	39
Návštěva	41

Snad potom.....	42
Pohled smrti	43
Vůně zahrad mé duše.....	44
Zapomenutí.....	47
Znamení duše	48
Lítost	49
Vonné soumraky.....	51
Slavný smutek	53
Umění.....	54
SVÍTÁNÍ NA ZÁPADĚ.....	57
Ples věčných svítání.....	59
Ranní modlitba	60
Tys nešla	64
Vteřiny	66
Proč odvracíš se, ó Slabá?.....	68
Legenda tajemné viny	69
Slyším v duši.....	70
Žalm ke cti nejvyššího Jména	71
Tajemství bolesti	73
Vladaři snů	75
Předtuchy	78
Němé setkání	79
Ó Minulá, když smrti věčný pasát.....	80
Mýtus duše	81
Nálada	84
Podobná noci.....	85
Až sedneš za můj stůl.....	86
Vítězná píseň	87
Mé dědictví položils.....	89
Svítání na západě	90
Vino silných	91
VĚTRY OD PÓLŮ	93
Vládnoucí.....	95
Královna nadějí	97

Mučeníci	100
Kde jsem už slyšel...?	102
Modlitba za nepřátele	104
Úsměv života	107
Šťastní	108
Noci!	110
Bratrství věřících	112
Polední zrání	113
Pohyb němých úst	116
Město	117
Bouře	118
Píseň o slunci, zemi, vodách a tajemství ohně	119
Magické půlnoci	122
Dlouho stáli... ..	123
Příroda	125
Láska	126
Letní slunovrat	129
Když z lásky tvé... ..	130
STAVITELÉ CHRÁMU	133
Zpěv staletími bloudící... ..	135
Stavitelé chrámu	136
Vigilie	140
Jsem jako strom v květu... ..	144
Smutek hmoty	146
Doupata hadů	147
Nad všemi ohni a vodami... ..	148
Zem?	150
Zas ve vidění prorockém... ..	151
Tělo	152
Se smrtí hovoří spící... ..	154
Apoteóza klasů	159
Když nebe vaše okna ozáří... ..	161
Svět rostlin	162
Proroci	163
Hvězd hasnou tisíce... ..	166

Milost	168
Země vítězů	170
Pozdravujeme jaro!	172
RUCE	175
Chvilé slávy... ..	177
Vedra	179
Hudba slepců	181
Bolest člověka	183
Ruce	184
Zpívaly vody	187
Zpívaly hořící hvězdy	189
Kolozpěv srdcí	190
Dithyramb světů	195
Tichý oceán	198
Chvíme se nad mocí vůle	200
Stráž nad mrtvými	202
Šílenci	206
Čisté jitro	209
Místa harmonie a smíření	210
Věčně znova... ..	212
Ženy	213
Odpovědi	214
Jarní noc	215
Čas	216
TORZO ŠESTÉ KNIHY BÁSNÍ	219
Čižba	221
Vše zachvátit... ..	222
Píseň o věčném mládí	224
Zpívala	226
Žalm odcházejících pokolení	227
Gigantské stíny	231
Hlubiny bolesti	232
Mýtus ženy	234
Neděle svatodušní	236

Na zemi růže nepřestávají hořet	240
Nepřemožitelní rostem... ..	241
Ztracení	245
Tisíce srdcí pělo v srdci tvém	247

KOMENTÁŘ.....251

EDIČNÍ ZPRÁVA.....295

VYSVĚTLIVKY.....325

klasická díla v textově spolehlivém vydání
Česká knižnice
www.kniznice.cz

svazek 114

Řídí redakční rada České knižnice ve složení:

Jiří Flaišman (předseda), Jiří Holý, Pavel Janáček, Jan Linka, Filip Tomáš, Martin Valášek

Redakce: Petra Hesová

Otokar Březina

Básnické spisy

Edici Miroslava Červenky a Břetislava Štorka z roku 1975 k vydání připravili, ediční zprávu napsali a vysvětlivky sestavili Tereza Nováková, Jiří Flaišman a Michal Kosák. Komentář napsal Josef Vojvodík.

Obálka (s použitím kresby Františka Bílka *Vedra*, 1901, Galerie hlavního města Prahy), litografie obálky, vazby a grafická úprava Jana Vahalíková.

Výběr ilustrace na obálku a text na předšádce Stanislava Fedrová

Odpovědná redakce Petra Hesová

Sazba písmem Tabac Robert Šváb

Tisk a knihařské zpracování Finidr, Český Těšín

Vydal Nadační fond Česká knižnice

ÚČLK FF UK, náměstí Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1

(www.kniznice.cz),

Ústav pro českou literaturu AV ČR

Na Florenci 3/1420, 110 00 Praha 1

(www.ucl.cas.cz)

a nakladatelství Host

Radlas 5, 602 00 Brno

(www.hostbrno.cz)

v Praze a Brně roku 2021 jako 1956. publikaci v nakladatelství Host

344 stran

V České knižnici vydání první